

สถาบัน ปรีดี พนมยงค์

ปรีดี พนมยงค์

DOC
ป477ก13
ฉ. 3

ศาสตราจารย์
สถาบันปรีดี พนมยงค์
(๒๔๓๘-๒๕๔๘)

จัดพิมพ์โดย

สถาบันปรีดี พนมยงค์ • Pridi Banomyong Institute
65/1 สุขุมวิท 55 (ซอยทองหล่อ) เขตวัฒนา กทม. 10110
โทร. 02-381-3860-1 โทรสาร 02-381-3859
e-mail : banomyong_inst@yahoo.com

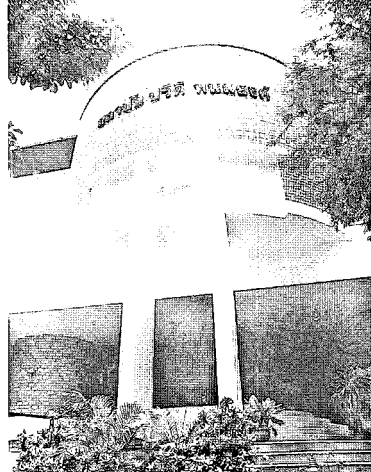
“

เติมความคิด
ต่อความฝัน
รังสรรค์สังคม

”

สารบัญ

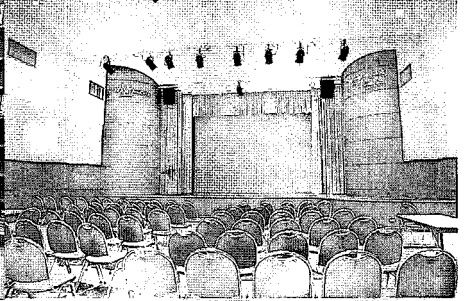
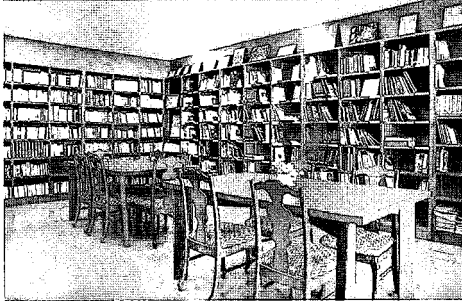
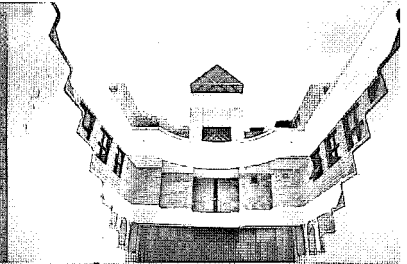
- สถาบันปรีดี พนมยงค์ ๔
- ปาฐกถา เรื่อง “การรวมพลังของชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ
ท่ามกลางกระแสทุนนิยม” ๑๐
- ประยงค์ รัตนรงค์ ชีวิตและผลงาน ๑๕
- สถาบันปรีดี พนมยงค์ กับสังคมไทย ในรอบทศวรรษและก้าวต่อไป ๑๙
- การสัมมนาวิชาการ เรื่อง “เศรษฐกิจธรรม กับประชาธิปไตยสมบูรณ์ :
หนทางสู่วิบัติการณีสังคม” ๒๔
- ภาพกิจกรรมสถาบันปรีดี พนมยงค์ ในรอบทศวรรษ (๒๕๓๘ - ๒๕๔๘) ๒๗
- เพลง ๒๔ มิถุนา ๓๒

ปริทัศน์

“มีความรู้ทางทฤษฎีเพียงพอก็ตาม
จงอย่าประมาทปัญหาของมวลราษฎร
ที่แม้จะอ่านหนังสือไม่ออก

ณ วันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๖
สภาทนายธรรมชาตินัดประชุมที่หอ
โถงมณฑลศาลากลาง ๓๖๖ ศาลากลางเก่า ให้
มูลนิธิปริทัศน์ พินนงกุล เพื่อจัดสร้างอาคารสถาปัตยกรรม
ศิลปะที่สง่างามในลักษณะร่วมสมัยสร้างสรรคอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม
และราษฎรไทย ตามที่ นายปริทัศน์ พินนงกุล ทูลขอ

แต่มีความสั่นไหวจัดเจนในทางปฏิบัติ
ซึ่งนักเรียนนักศึกษาควรศึกษา
เพราะมีหลายปัญหาที่ตำราทางทฤษฎีไม่กล่าวไว้
แต่เราสามารถศึกษาได้จากมวลราษฎร”

จากบทความเรื่อง
“ประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญเบื้องต้นกับการร่างรัฐธรรมนูญ”

สถาบันปรีดี พนมยงค์

โดย วิเชียร วัฒนคุณ¹

ภายหลังการอภิวัฒน์ ๒๔๗๕ หรือการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐธรรมนูญและพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ นั้น คณะราษฎรได้กำหนดนโยบายเป็นหลัก ๖ ประการ ของคณะราษฎร ซึ่งมี นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้ร่วมก่อการคนสำคัญด้วยผู้หนึ่ง โดยเป็นหัวหน้าฝ่ายพลเรือนและเป็นมันสมองของการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนั้น

หลัก ๖ ประการ ของคณะราษฎรในการอภิวัฒน์ ๒๔๗๕ มีดังนี้

หลักที่ ๑ จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชทางการเมือง ในทางศาล เศรษฐกิจ ฯลฯ ของประเทศไว้ให้มั่นคง

หลักที่ ๒ จะต้องรักษาความปลอดภัยในประเทศ ให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลงให้มาก

หลักที่ ๓ จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก

¹ ศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร วัฒนคุณ ประธานกรรมการบริหารสถาบันปรีดี พนมยงค์ อดีตเอกอัครราชทูต ประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา, อดีตผู้แทนถาวรประจำองค์การยูเนสโก, อดีตเอกอัครราชทูตประจำประเทศฝรั่งเศส และ ญี่ปุ่น, อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

หลักที่ ๔ จะต้องให้ราษฎรมีสิทธิเสมอภาคกัน

หลักที่ ๕ จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพไม่ขัดต่อหลักสี่ประการดังกล่าวข้างต้น

หลักที่ ๖ จะต้องให้การศึกษาย่างเต็มที่แก่ราษฎร

นายปริัติ พนมยงค์ หรือหลวงประดิษฐมนูธรรม ได้ยึดถือนโยบายหลัก ๖ ประการ ของคณะราษฎรนี้เป็นแนวทางที่สำคัญยิ่งของท่านตลอดมา ดังจะเห็นได้จากบทบาทและกิจกรรมต่างๆ ของท่านที่ได้ดำเนินสืบต่อมา ทั้งในเรื่องของการร่างรัฐธรรมนูญและตัวบทกฎหมายต่างๆ ในการบริหารราชการแผ่นดิน การปฏิรูประบบภาษีอากรและก่อตั้งสถาบันทางการเงินของประเทศอันเป็นธนาคารกลางของชาติ ระบบการเทศบาลและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมและเสมอภาคกับนานาประเทศ การเป็นผู้นำในการต่อต้านการรุกรานของต่างชาติและกู้ชาติให้พ้นจากภัยพิบัติของสงครามเป็นอาทิ

ในเรื่องการศึกษา ซึ่งเป็นข้อที่ ๖ ในหลัก ๖ ประการ ของคณะราษฎร ที่ว่า “จะต้องให้การศึกษาย่างเต็มที่แก่ราษฎร” นั้น นายปริัติ พนมยงค์ ได้ยึดถือนโยบายข้อนี้เป็นอุดมการณ์ที่สำคัญยิ่งอันหนึ่งของท่าน และเห็นเป็นเรื่องรีบด่วนที่จะต้องรีบกระทำให้เป็นรูปธรรมโดยเร็วเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงต้องการบุคลากรที่มีความรู้เป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ท่านได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปัจจุบัน) ขึ้นเมื่อ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๗ เพื่อให้เป็นตลาดวิชาแห่งแรกของประเทศ ที่

ประสิทธิประสาทความรู้ในทางการเมือง กฎหมาย เศรษฐกิจ และ
ธุรกิจการบัญชี แก่ประชาชนในวงกว้าง ซึ่งในพิธีเปิดมหาวิทยาลัย ท่าน
ได้กล่าวข้อความตอนหนึ่งซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์ของท่านใน
เรื่องนี้อย่างชัดเจน ดังนี้

“.....มหาวิทยาลัยย่อมอุปมาประดุจบ่อน้ำบำบัดความกระหาย
ของราษฎร ผู้สมัครแสวงหาความรู้อันเป็นสิทธิและโอกาสที่เขาควรมี
ควรได้ตามหลักแห่งเสรีภาพในการศึกษา.....

.....ยิ่งสมัยที่ประเทศของเราดำเนินการปกครองตามระบอบ
รัฐธรรมนูญเช่นนี้แล้ว เป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้มีมหาวิทยาลัย
สำหรับประสาทความรู้ในวิชาธรรมชาติและการเมืองแก่พลเรือนให้
มากที่สุดที่จะเป็นไปได้ เปิดโอกาสให้แก่พลเมืองที่จะใช้เสรีภาพในการ
ศึกษากว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติสืบไป”²

ดังนั้น เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ นายปริดี พนมยงค์ หรือหลวง
ประดิษฐ์มนูธรรม หรือที่รู้จักกันในวงการศึกษาว่า ศาสตราจารย์
ดร.ปริดี พนมยงค์ มุลนิธิปริดี พนมยงค์ จึงได้ก่อตั้ง “สถาบันปริดี
พนมยงค์” ขึ้น ณ ซอยทองหล่อ ถนนสุขุมวิท ๕๕ กรุงเทพมหานคร
บนที่ดินซึ่ง ครุองุ่น มาลิก และมูลนิธิไชยวณ ได้อุทิศให้ มีเนื้อที่ ๓๗๑
ตารางวา เมื่อ ๒๒ กันยายน ๒๕๒๖ เพื่อให้ก่อสร้างอาคารสถาบัน
สำหรับใช้ดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและราษฎรไทย
ตามที่นายปริดี พนมยงค์ ห่วงใย โดยได้มีพิธีวางศิลาฤกษ์ เพื่อดำเนิน

² ดู ชาญวิทย์ เกษตรศิริ : “๗๐ ปี ธรรมศาสตร์กับ ๗๒ ปี การเมืองไทย” ในจุลสาร
จดหมายเหตุธรรมศาสตร์ ฉบับที่ ๘ หน้า ๑๔-๑๕

การจัดสร้างอาคารสถาบันเมื่อ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๓๑ และได้เปิดดำเนินการกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและราษฎรอย่างเป็นทางการในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๘ เป็นต้นมา โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมูลนิธิปริดี พนมยงค์

สถาบันปริดี พนมยงค์ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ :

๑. ส่งเสริมงานด้านวิชาการซึ่งเชื่อมโยงกับแนวความคิดอุดมการณ์สันติธรรมของ นายปริดี พนมยงค์ เพื่อให้ประสานสัมพันธ์กับคนรุ่นใหม่และสภาพปัญหาสังคมปัจจุบัน
๒. เป็นเวทีทางด้านศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง เพื่อเป็นสื่อให้ความดีและสัจจะทางสังคม ได้แสดงออกสู่สาธารณะอย่างงดงามมีสุนทรียภาพ
๓. ประสานงานและร่วมมือกับองค์กรพันธมิตรอื่นๆ ในเรื่องการวิจัย สัมมนา อบรม และกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์

ในด้านกิจกรรมต่างๆ นับแต่ได้ดำเนินการเปิดสถาบันปริดี พนมยงค์ เมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๘ เป็นต้นมานั้น สถาบันได้จัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์แก่สังคมและผู้สนใจทั่วไปอย่างต่อเนื่องอันได้แก่

๑. กิจกรรมด้านวิชาการ จัดงานปาฐกถาปริดี พนมยงค์ เป็นประจำทุกปี โดยได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ และจัดเสวนาวิชาการประเด็นต่างๆตามวาระโอกาสอันเหมาะสม

๒. กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย

- งานศิลปวัฒนธรรมสำหรับเด็ก เช่น ๑. โครงการประกวดภาพวาดศิลปะและนิทรรศการศิลปะเด็กและเยาวชน ดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นครั้งที่ ๑๐ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๗ และ ๒. ร่วมมือกับมูลนิธิไชยวนา จัดมหกรรมการแสดงแสนหรรษา ละครหุ่นสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น
- เป็นเวทีแก่ศิลปินทัศนศิลป์ทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่เพื่อจัดแสดงนิทรรศการ “ศิลป์กับสังคม” เป็นประจำทุกปี
- จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการด้านศิลปะเด็กและเยาวชนแก่คณะครูและนักเรียน โดยได้รับความร่วมมือจากศิลปินและผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะเด็ก เป็นวิทยากรในการอบรม
- ร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ จัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ทางด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น เทศกาลภาพยนตร์สั้น (จัดร่วมกับมูลนิธิหนังไทย หอภาพยนตร์แห่งชาติ ฯลฯ)
- จัดฉายภาพยนตร์นานาชาติร่วมสมัยและทรงคุณค่าแก่ผู้สนใจทั่วไปเข้าชมฟรี ภายในห้องสมุดฯ สถาบันปรีดี พนมยงค์
- อำนวยความสะดวกด้านสถานที่แก่ผู้สนใจด้านการแสดงละครเวทีร่วมสมัย และศิลปินผู้ต้องการพื้นที่จัดแสดงผลงานศิลปะ

๓. กิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพ

- จัดโครงการดนตรีพัฒนาคุณภาพชีวิต “ลมหายใจ ดนตรีชีวิต” ดำเนินการสอนโดย อาจารย์ดุष्ฎี พนมยงค์ บุญทัศน์กุล

๔. จัดพิมพ์หนังสือที่เกี่ยวข้องต่างๆออกเผยแพร่ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อสาธารณชน

๕. กิจกรรมอื่นๆ

- บริการสถานที่สำหรับผู้ประสงค์จะใช้สถานที่สำหรับจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งกิจกรรมนั้นๆ ต้องไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของสถาบันปริดี พนมยงค์

ในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๘ นี้ สถาบันปริดี พนมยงค์ ได้เปิดดำเนินการมาครบรอบ ๑๐ ปี กล่าวได้ว่า สถาบันได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและราษฎรตามเจตนารมณ์ของศาสตราจารย์ ดร.ปริดี พนมยงค์ และต้องตามความมุ่งหมายของผู้บริจาคที่ดินคือ ครูอุ่ง มาลิก และมูลนิธิไชยวงษาและผู้ร่วมอุดมการณ์ท่านอื่นๆ ที่ร่วมบริจาคปัจจัยในการก่อสร้างอาคารสถาบันและร่วมบริจาคทุนทรัพย์ให้กับมูลนิธิปริดี พนมยงค์ และอาจกล่าวได้ด้วยว่าสถาบันฯ เป็นเวทีหนึ่งในการผลักดันสร้างสรรค์กิจกรรมอันเป็นสาธารณประโยชน์ในเชิงคุณภาพชีวิตให้กับบุคคลทุกกลุ่มอย่างหลากหลาย

ปาฐกถา วาระ ๑๐ ปี สถาบันปริทัศน์ พนมยงค์ เรื่อง “การรวมพลังของชุมชนเพื่อพัฒนา เศรษฐกิจ ท่ามกลางกระแสทุนนิยม”

โดย อาจารย์ ประยงค์ รัตนรงค์

ผู้ได้รับรางวัลแมกไซไซ สาขาผู้นำชุมชน ประจำปี ๒๕๔๗

วันศุกร์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๘

ณ ห้องประชุม สถาบันปริทัศน์ พนมยงค์ สุขุมวิท ๕๕ ซอยทองหล่อ

เขตวัฒนา กรุงเทพฯ

สี่สิบกว่าปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ประเทศไทยได้ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เริ่มตั้งแต่แผนที่ ๑ จนถึงปัจจุบัน เป็นการเริ่มนำวิถีชีวิตคนไทยทุกระดับเข้าสู่กระแสทุนนิยม เน้นการใช้เงินเป็นตัวตั้ง ยอมรับนับถือคนมีเงิน จึงทำให้คนพยายามที่จะให้ได้เงินมาให้มากที่สุด โดยวิธีที่ถูกต้องบ้างไม่ถูกต้องบ้าง มีการแย่งชิงทรัพยากรทำลายสิ่งแวดล้อม แม้แต่การทำลายล้างชีวิตคน ก่อให้เกิดความวุ่นวายสร้างความเสียหายในวงกว้างและในระยะยาว

ในส่วนของรัฐบาลก็กระตุ้นการผลิต เร่งการส่งออกทั้งในส่วนของทรัพยากรธรรมชาติ ผลผลิตทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ที่ดัดแปลง-อุตสาหกรรม เพื่อให้ได้เงินตราต่างประเทศเข้ามาเรื่อยๆ เพื่อนำมาพัฒนาประเทศสร้างความเจริญทางด้านวัตถุและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ

แต่การพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมาขาดความสมดุลอย่างมาก เพราะในช่วงแรกของแผนพัฒนา ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรถึง ๘๐ เปอร์เซ็นต์ การเร่งผลิตเพื่อการส่งออกโดยการให้ความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรไม่ดีพอ จึงทำให้การใช้ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ อากาศ แร่ธาตุ อย่างไม่ถูกต้องและไม่ประหยัด จึงเสียความสมดุลทางธรรมชาติเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และการได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศส่วนใหญ่ก็นำมาพัฒนาเมือง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาอาชีพการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพมีน้อย จึงทำให้เกษตรกรอ่อนแอ ความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชนบทล้าหลังทิ้งห่างจากคนเมืองมากขึ้น ความเดือดร้อนจากภัยธรรมชาติ จากความเลื่อมใสในการประกอบอาชีพ ความล้มเหลวของครอบครัว ของชุมชนมีให้เห็นอยู่เป็นประจำ เนื่องจากขาดความสมดุลของการพัฒนา ถ้าดูภาพรวมจะเห็นว่าเศรษฐกิจดีขึ้น เจริญขึ้น แต่สังคมแย่ง คนที่มีความสามารถมากกว่า แย่งชิงทรัพยากร แย่งชิงโอกาส แย่งความได้เปรียบทำให้คนส่วนใหญ่แย่ง เดือดร้อนเพิ่มขึ้น นี่คือภาพกว้างๆที่คนไทยในชนบทมองเห็นมาตลอด และเห็นว่าต่อไปก็จะยิ่งหนักขึ้น เพราะกระแสทุนนิยมครอบคลุมหมดแล้วในทุกด้าน การกระตุ้นการบริโภคหนักขึ้นทุกวัน แต่โชคดีที่เราได้มีรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ที่เปิดโอกาสให้กับ คน กลุ่มคน องค์กร ชุมชนต่างๆ คิดเองทำเองได้มากขึ้น จึงทำให้ผู้ที่เห็นปัญหา เห็นสาเหตุของปัญหา เห็นแนวทางแก้ปัญหามีสามารถลุกขึ้นมาาร่วมคิด ร่วมทำเพื่อแก้ปัญหาให้กับตัวเอง ร่วมกันป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ร่วมกันพัฒนาสิ่งดีๆที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์กับชุมชนส่วนรวม ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นอยู่ทั่วไปทุกภาค

ของประเทศไทย มากบ้าง น้อยบ้าง แต่ก็เป็นตัวอย่างเป็นรูปธรรมเป็นทางเลือกของผู้ที่รู้ว่าตัวตกเป็นเครื่องมือเขาแล้ว เพราะถ้าไม่มีการเริ่มต้นก็จะไม่มีการขยายผล

ในครั้งนี้น้ผมก็จะขอยกเอากรณีชุมชนไม้เรียงมานำเสนอเป็นกรณีศึกษา เพราะหลายหน่วยงานได้ยกให้ชุมชนไม้เรียงเป็นชุมชนต้นแบบของชุมชนเรียนรู้ ที่ใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน

ไม้เรียง เป็นชื่อของตำบลหนึ่งในอำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ศูนย์ไม้เรียง อยู่ห่างจากตำบลฉวางประมาณ ๗ กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดนครศรีธรรมราชประมาณ ๗๔ กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ ๔๓ ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ ๑,๕๙๓ ครัวเรือน จำนวนประชากร ๗,๖๙๗ คน แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๐ หมู่บ้าน ปกครองโดยเทศบาลตำบล ๒ หมู่บ้าน อยู่ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล ๘ หมู่บ้าน ประชากรมีอาชีพหลักในการทำสวนยางพารา อาชีพรองคือการทำสวนผลไม้ รายได้เฉลี่ย ๒๒,๐๐๐ บาทต่อคน ต่อปี มีความเป็นอยู่เรียบง่าย มีความสุข ความสงบตามอัตภาพ (ปัจจุบัน)

ความเป็นมาของชุมชน ก่อนเกิดวาทภัยแลหมตตะลุมฟูก ปี ๒๕๐๕ คนในชุมชนไม้เรียง พึ่งตนเองได้ เพราะอยู่กับธรรมชาติมีอยู่มีกินไม่เดือดร้อน ไม้ร่ำรวยแต่ไม่อดอยาก

หลังเกิดวาทภัย ปี ๒๕๐๕ ทุกคนสิ้นเนื้อประดาตัว มีปัญหาเท่าเทียมกันหมด ต่างคนต่างต้องช่วยเหลือให้ทุกคนที่มีสวนยางเสียหายได้ทำสวนยางพันธุ์ดี ทำให้ถูกหลักวิชาการจึงทำให้วิถีชีวิตของคน

ไม่เรียงเปลี่ยนจากการเคยพึ่งตนเองได้ มาใช้ชีวิตที่ต้องพึ่งภายนอก เกือบทั้งหมดคืออาชีพการทำสวนยางพารา เป็นของกินไม่ได้ ต้องทำ ยางให้เป็นเงินแล้วเอาเงินไปซื้อทุกอย่างที่ต้องกินต้องใช้ วิถีชีวิตของคน ไม่เรียงจึงเข้าสู่ระบบทุนนิยมอย่างเต็มตัว

ปัญหาหนักที่เพิ่มขึ้นมาเมื่อปี ๒๕๑๒-๒๕๒๓ คือ การพบ แหล่งแร่ลูแบรเมนเขาขุนญี่ ที่อยู่ในพื้นที่ของตำบลไม้เรียง การแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติคือสินแร่ที่มีราคาค่อนข้างแพงในสมัยนั้น นอกจากจะเป็นการทำลายล้างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว การทำลายทุกอย่างที่ขวางหน้าแม้แต่ชีวิตมนุษย์เพื่อให้ได้เงินมา ซึ่งเป็นการทำลายสังคม วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมให้เสียหายไปด้วย

การฟื้นตัวของสังคม หลังจากที่ถูกภัยพิบัติที่สี่ โดย พลเอก ชาญ ลีลานนท์ แม่ทัพภาคที่สี่ ในสมัยนั้นเห็นว่าปัญหาห่วงวายนบนเขาขุนญี่ ทำท่าจะบานปลาย จึงได้สั่งปิดเขาขุนญี่ กวาดต้อนคนเป็นจำนวน ๖,๐๐๐-๗,๐๐๐ คน ลงจากเขาขุนญี่ ทำการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างส่งกลับภูมิลำเนา เดิม สำหรับที่ไม่มีที่อยู่ส่งไปอยู่ที่นิคมพัฒนาตนเอง อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส แต่คนที่อยู่เชิงเขาขุนญี่ ตำบลไม้เรียง เกิดความวุ่นวายมากกว่าที่อื่น เพราะธุรกิจต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเขาขุนญี่ ที่มีเงินสะพัดวันหนึ่งประมาณ ๑๐ ล้านบาท ต้องพังทลายลงในทันที ความวุ่นวายจากผู้จนตรอกมองไม่เห็นอนาคต ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกัน ทั้ง ปัญหาสังคม ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาอาชญากรรม ความปลอดภัย ปัญหาอบายมุขทุกรูปแบบ

บทบาทของผู้นำชุมชนจึงปรากฏขึ้นหลังจากที่พอตั้งสติได้
- ร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์

- สร้างความมั่นใจให้กลับคืนมา
- กำหนดแนวทางให้ทุกคนมองเห็นอนาคต
- เริ่มจากการคิด พูด สรุป แล้วลงมือทำจริง
- ได้ตัวอย่างให้นำไปคิดต่อ

หลังจากที่ได้ตัวอย่างรูปธรรมจากความร่วมมือกัน เห็นความสามารถของคนในชุมชน เห็นข้อจำกัด เห็นความสามารถที่ยังไม่ได้พัฒนา พบช่องทางในการแก้ปัญหาในระยะยาว จึงได้ร่วมกันจัดตั้งศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนไม้เรียงขึ้น เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๕ เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานทั้งภายในชุมชน ภายนอกชุมชน ศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชน

- สร้างกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน
  - สร้างแผนแม่บทชุมชน
  - สร้างกิจกรรมในการแก้ปัญหาของชุมชน
  - สร้างสภาผู้นำชุมชน
  - สร้างหลักสูตรการเรียนรู้และการจัดการ การเรียนรู้ในชุมชน
  - กำหนดเป้าหมายของชุมชน เพื่อการพึ่งตนเอง ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
  - สร้างระบบวิสาหกิจชุมชน เป็นเครื่องมือในการจัดการทุนของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม
-

ประยงค์ รัตนรงค์ ชีวิตและผลงาน

ประยงค์ รัตนรงค์ เป็นคนฉวางโดยกำเนิด บ้านเดิมอยู่ที่บ้านเลขที่ ๔๗ หมู่ที่ ๕ ตำบลนากะชะ อำเภอฉวาง จังหวัด นครศรีธรรมราช เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๔๘๐ บิดาชื่อนายห้วง รัตนรงค์ มารดาชื่อนางแจ้ รัตนรงค์ มีพี่น้องทั้งหมด ๖ คน ประยงค์ รัตนรงค์ เป็นพี่คนโต จบการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ ๔ จากโรงเรียนบ้านนาแส อำเภอฉวาง และผ่านการบวชเรียนมีความรู้ทางธรรมเป็นนักธรรมโท ปัจจุบันยังคงอาศัยอยู่ที่อำเภอฉวางเช่นเดิมแต่ย้ายไปอยู่บ้านเลขที่ ๕๑ หมู่ที่ ๙ ตำบลไม้เรียง นางแนบ รัตนรงค์ เป็นภรรยาคู่ชีวิต มีบุตรด้วยกัน ๕ คน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ทำสวนยางพารา และทำสวนไม้ผลที่มีหลายชนิดในพื้นที่เดียวกันมี เงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง สะตอ สละ ขนุน จำปาตะขอล ฯลฯ ซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่าสวนสมรม

ประยงค์ รัตนรงค์ เริ่มต้นชีวิต “คนทำงาน” ตั้งแต่ออกจากโรงเรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ท่ามกลางทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ของอำเภอฉวางในสมัยนั้น ที่สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น มีต้นไม้ใหญ่น้อยมากมาย มีทั้งแร่ และแร่เงิน อีกทั้งยังเต็มไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด ประยงค์ รัตนรงค์ ช่วยพ่อแม่ทำงานและกรีดยาง ซึ่งช่วงนั้นประมาณปี พ.ศ.๒๔๙๐ เป็นปีที่ราคายางพุ่งสูงมาก จนเกิดกระแส “กรีดยางไม่กี่วัน

มีเงินร้อยพดิดติดกระเป๋าต่อให้เรียนหนังสือสูงขนาดไหนก็สู้กรีดขางไม่ได้ ต่อมาราคายางตกต่ำ ชีวิตของประยงค์ก็ผกผันไปเป็นคนรับจ้างดูแลช่างให้แก่บริษัททำไม้สัมปทาน ในป่าใกล้บ้าน รับจ้างตัดไม้ร่วมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ รับจ้างส่งไม้โดยมัดจำนวนมาก ๆ เป็นแพซุงขนาดใหญ่ ล่องตามแม่น้ำตาปีส่งไปยังโรงเลื่อยของบริษัททำไม้ที่สุราษฎร์ธานี รับจ้างดำแร่ดิบุกของบริษัทเหมืองใกล้กลางทะเลที่ทะเลอ่าวพังงา แล้วกลับมาทำเหมืองแร่ที่เขาคุนย อำเภอดงหลวง ทั้งการดูแลช่าง การตัดไม้ การส่งไม้ เป็นงานที่ทำท่ามกลางอันตรายที่มีสิ่งสารพัดร้ายมากมาย และการเสี่ยงภัยในการล่องแพซุงที่ต้องล่องควาวละหลายลำในกระแสน้ำที่เชี่ยวกราก

การทำงานเพื่อชุมชน

ความพยายามในช่วงแรก ๆ ของประยงค์ รัตนรงค์ และผู้นำชุมชนของตำบลไม้เรียง และเครือข่าย ได้ทุ่มเทไปในแนวที่จะหาแนวทางการยกระดับรายได้ให้ดีขึ้น ด้วยการพยายามปรับปรุงกระบวนการการผลิตให้มีคุณภาพโดยจัดตั้งกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางและขยายยาง รวมถึงการพยายามพัฒนากระบวนการแปรรูปยางเองด้วยการระดมทุนจัดตั้งโรงรมยาง และขยายเป็นเครือข่ายอีก ๑๑ โรง และเป็นต้นแบบที่รัฐบาลได้ขยายผลไปยังที่อื่น ๆ ที่ทำอาชีพสวนยางพารา รวมถึงได้ร่วมกับผู้นำเกษตรกรสวนยางพาราภาคใต้ จัดทำแผนพัฒนายางพาราไทย ฉบับประชาชน ขึ้นมา ซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเองให้ได้มากที่สุดตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ความรู้ของคุณย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนไม้เรียง จาก

ประสบการณ์ที่ผ่านมาที่สำคัญซึ่งได้รับการยอมรับและมีกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันอยู่เสมอ ได้แก่ กิจกรรมโครงการ

๑. ด้านยางพารา

๒. ด้านแผนแม่บทชุมชน

๓. ด้านการบริหารจัดการองค์กร และเครือข่าย

๔. ด้านวิสาหกิจชุมชน

๕. ด้านการจัดการการเรียนรู้ในชุมชน ทั้งในระบบ นอกกรอบ และตามอัธยาศัย

นอกจากการจัดระบบการจัดการภายในชุมชนแล้ว ยังได้มีบทบาทต่อการสร้างธุรกิจร่วมกันของเครือข่ายยมนา(ยาง ไม้ผล นาข้าว) ตามแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นระบบการพึ่งพาอาศัยกัน ทั้งภายในชุมชน ระหว่างชุมชน และทั้งในอาชีพเดียวกัน และต่างอาชีพ จากเดิมที่เป็นการแลกเปลี่ยนข้าวของกันและกัน เกลือเขา เกลือเล เกลือนา ได้พัฒนาความร่วมมือกันเป็นธุรกิจชุมชนในรูปของการจัดตั้งเป็นบริษัทชื่อ บริษัทเครือข่ายผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด ซึ่งเป็นการนำข้าวคุณภาพต่ำราคาถูก จากชาวนาในกลุ่มน้ำปากพองมาแปรรูปเป็นแป้งขนมจีนจำหน่ายให้กับผู้ผลิตเส้นขนมจีนทั่วไป ปัจจุบันผลิตได้วันละ ๑๐ ตัน และขยายตลาดไปอีก ๗ จังหวัดในภาคใต้

จากการเป็นผู้นำชุมชน / เครือข่าย ที่มีประสบการณ์ต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ทำให้เกิดความร่วมมือ ความเชื่อถือ จากหลาย ๆ ฝ่ายในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ร่วมกัน จากหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องจนทำให้ ประยงค์ รณรงค์ ได้เข้าไปมีบทบาทในองค์กรที่สนับสนุนการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ มากมาย ตั้งแต่การเป็นคณะกรรมการ

บริหารกองทุนเพื่อสังคม(SIF) คณะกรรมการบริหารโครงการเกษตรกรรมยั่งยืน(DANCED) คณะกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อนุกรรมการประสานงานสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) กรรมการบริหารสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และกรรมการวิทยาลัยจัดการทางสังคม เป็นต้น

บทบาทที่สำคัญต่อมาก็คือ กิจกรรมที่ร่วมกับผู้นำชุมชน / ภาคีเครือข่าย / พันธมิตรต่าง ๆ ในการผลักดันในสาระที่สำคัญและส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตของชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมผลักดันในเชิงนโยบายที่สำคัญที่เห็นได้เด่นชัดได้แก่ ในเรื่องของแผนแม่บทการพัฒนาทางพาราไทย และเรื่องของพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน

จากฐานของกิจกรรมที่ได้เห็นดำเนินมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ระหว่างเส้นทางของการพัฒนาชุมชน ของประยงค์ รัตนรงค์ ได้ส่งผลให้เกิดรางวัลต่าง ๆ มากมาย ได้แก่

- ผู้นำอาชีพก้าวหน้า ปี พ.ศ. ๒๕๓๐
- คนดีศรีสังคม ปี พ.ศ. ๒๕๔๐
- ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ (คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ)
- ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๑ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ)
- ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (รัฐศาสตร์) ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ผู้ได้รับรางวัลแมกไซไซ คนที่ ๑๘ ของประเทศไทย ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จากมูลนิธิรามอนแมกไซไซ ประเทศฟิลิปปินส์

สถาบันปริทัศน์ พนมยงค์ กับสังคมไทย ในรอบทศวรรษและก้าวต่อไป

สันติสุข ไสภณสิริ¹

ก่อน ๑๐ ปีที่แล้ว หากทำโพลสำรวจความเห็นคนรุ่นใหม่ว่ารู้จักหรือเปล่าว่า วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๕ มีความสำคัญอย่างไร คงมีส่วนน้อยเท่านั้นที่ให้คำตอบอย่างมั่นใจว่า “รู้จัก” แต่จะไปโทษคนรุ่นใหม่ไม่ได้เพราะโรงเรียนไม่ได้สอน ทั้งที่วันนี้เป็นวันหนึ่งที่มีความสำคัญมากที่สุดในประวัติศาสตร์การเมืองไทยยุคใหม่ กล่าวคือ เป็นจุดเปลี่ยนหลักมูลการปกครองประเทศจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปเป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เดียวนี้คงเหลือคนเก่าแก่ไม่กี่คนที่เคยฉลองวันชาติ ในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ความสำคัญของวันนี้แม้ไม่มีใครสอนในโรงเรียน แต่ความหมายอันแน่นอนของวันอภิวัฒน์ ย่อมไม่มีใครบิดเบือนได้

ภารกิจประวัติศาสตร์ของผู้อภิวัฒน์ได้เสร็จสิ้นไปแล้วในตอนย่างรุ่งของวันที่ ๒๔ มิถุนายน เมื่อ ๓๓ ปี ก่อนโน้น นั่นคือการเริ่มต้นนับหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย ภารกิจจากนั้นคือการสร้างประชาธิปไตยสมบูรณ์ ในหนทางอันคดเคี้ยวยาวไกล ผ่านยุคมืด ยุคทมิฬ

¹ สันติสุข ไสภณสิริ ประธานมูลนิธิไชยวงษา , กรรมการมูลนิธิปริทัศน์ พนมยงค์ , กรรมการสถาบันปริทัศน์ พนมยงค์ , กรรมการผู้ก่อตั้งมูลนิธิสุขภาพไทย , กรรมการมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป

ยุค ๑๔ ตุลาคม ๑๖ ยุค ๖ ตุลาคม ๑๙ ยุคประชาธิปไตยแบ่งบาน ยุค
 พฤษภาประชาธรรม จนเข้าสู่ยุคธนาธิปไตยในปัจจุบัน

ท่านรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ เป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง
 ผู้นำระบอบประชาธิปไตยสู่สังคมไทย และได้วางแนวความคิดที่ชัดเจน
 ในการพัฒนาการเมืองไทยไปสู่ประชาธิปไตยสมบูรณ์ กล่าวคืออำนาจ
 การปกครองจะเป็นของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนได้
 อย่างแท้จริง ก็ต่อเมื่อเมืองไทยมีการพัฒนาประชาธิปไตยแบบไตรภาค
 คือ ภาคการเมือง ภาคเศรษฐกิจ และภาคสังคม

ที่ผ่านมากกว่า ๗ ทศวรรษ สังคมไทยล้มลุกคลุกคลานอยู่เพียง
 แต่การพัฒนารูปแบบประชาธิปไตยในทางการเมือง แล้วเข้าใจผิดว่าการ
 เลือกผู้แทนเข้าสภาเป็นประชาธิปไตยแล้ว ทั้งที่ยังขาดการกระจายรายได้
 ขาดหลักเศรษฐกิจธรรม และมีการผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจอยู่ในมือ
 กลุ่มทุนเพียงไม่กี่ตระกูล ทั้งในทางสังคมเองก็ยังอยู่ภายใต้การครอบงำ
 ของวัฒนธรรมอุปถัมภ์และอำนาจนิยม ใครที่อยู่นอกระบบอุปถัมภ์ของ
 ราชการและนักการเมือง ก็จะไม่ได้รับความเป็นธรรมทางสังคม

ดังนั้นหลังจากมรณกรรมของท่านรัฐบุรุษอาวุโส จึงมีการก่อตั้ง
 มูลนิธิและสถาบัน ในนามปรีดี พนมยงค์ ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ
 ก็เพื่อสืบสาน ส่งเสริมเจตนารมณ์ประชาธิปไตยสมบูรณ์ของผู้กวีฉันทน์
 ให้เป็นจริงในสังคมไทย

เริ่มจากการใช้สัญลักษณ์ ๒๔ มิถุนา มหาสวัสดิ์ เป็นวันถือ
 กำเนิดของสถาบันปรีดี พนมยงค์ อย่างเป็นทางการในปี ๒๕๓๘ โดยมี
 พระพรหมมณเฑาะฏาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต ขณะนั้นเป็นพระธรรมปิฎก)
 ปราชญ์ชาวพุทธบุคคลสำคัญของโลกเป็นผู้ทำพิธีเจิมป้ายเปิดอาคาร

สถาบันฯ และแสดงปฐมปาฐกถา เรื่อง “หลักประชาธิปไตยในพุทธศาสนา” ซึ่งสะท้อนให้เห็นแนวคิดประชาธิปไตยของท่านปรีดี ที่เชื่อมโยงกับ ภูมิธรรมแห่งพระพุทธศาสนาด้วย จากนั้นจึงมีการบรรยายพิเศษ เรื่อง “การปฏิรูปการเมือง” โดยราษฎรอาวุโส ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประเวศ วะสี และต่อด้วยรายการเสวนาเรื่อง “อนาคตการเมืองไทย” โดยปัญญาชนไทยชั้นนำ อาทิ ศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ , โสภณ สุภาพงษ์

ในภาคค่ำของวันเปิดสถาบันฯ นั้นเอง ได้มีการแสดงละครเวที รอบปฐมทัศน์ของกลุ่มละคร พระจันทร์เสี้ยว “คือผู้ก่อวิวัฒน์” อำนวยการโดย คำรณ คุณะดิลก กิจกรรมทั้งหมดในวันเปิดสถาบันฯ นั้น ได้เป็นบรรทัดฐานแนวทางกิจกรรมของสถาบันปรีดี พนมยงค์ ในช่วงระยะเวลา ๑๐ ปี ต่อมาที่พยายามสื่อสาร ๓ ประการ สู่สังคมไทยคือ ความดี (สังคมที่มีธรรมะและแบบอย่างของคนดี) ความจริง (สังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย) และความงาม (ศิลปวัฒนธรรม)

กล่าวโดยสรุป แนวทางกิจกรรมของสถาบันปรีดี พนมยงค์ ในรอบ ๑๐ ปี ที่ผ่านมา และในทศวรรษต่อไปก็จะดำเนินไปตามวาทกรรมของท่านรัฐบุรุษอาวุโสที่ว่า “วิทยาศาสตร์และประณีตศิลปะทางสังคม เท่านั้นจึงจะทำให้คนสังคมบรรลุถึง ‘วิชา’ คือความรู้แจ้ง เห็นจริง ในสภาวะของสังคม”

ดังนั้นผู้ที่ติดตามการดำเนินงานของสถาบันฯ จะเห็นได้ว่า สถาบันฯ มิได้สื่อเรื่องราวของความดี และความจริงทางสังคมโดยผ่านงานวิจัย งานปาฐกถา งานสัมมนา อภิปรายทางวิชาการ เท่านั้น หากยังสื่อผ่านงานทางด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้อุดมการณ์ประชาธิปไตย

สมบรูณ์ของสถาบันปรีดี พนมยงค์ ลือล่งไปถึงเด็กชั้นอนุบาล ชั้นปฐม
ชั้นมัธยม จนถึงเยาวชนในมหาวิทยาลัย ปัญญาชน และสามัญชนทุก
สาขาอาชีพ

อย่างไรก็ตามท่านปรีดี ยังมีทัศนะเปิดกว้างให้ทุกคนมีอิสระที่
จะเลือกทฤษฎีทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เช่นไรก็ได้ ขอเพียง
แต่ให้แนวทางเลือกเหล่านั้นนำไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกันนั่นคือเพื่อ
“เอกราชอธิปไตยของชาติ สันติภาพ ความเป็นกลาง ความ
ไพบูลย์ของประชาชน พร้อมด้วยประชาธิปไตยของประชาชน”

แน่นอนสถาบันปรีดี พนมยงค์ ในทศวรรษที่ ๒ ย่อมเป็นเวทีที่
เปิดกว้างและหลากหลายยิ่งกว่าในรอบ ๑๐ ปี ที่ผ่านพ้นไป แต่ไม่ละทิ้ง
เป้าหมาย ๕ ประการ ของท่านผู้เป็นเจ้าของนามสถาบันแห่งนี้ **ดังนั้นในวัน
ปฐมฤกษ์ของทศวรรษที่ ๒ ของสถาบันฯ ในวันที่ ๒๔ ถึง ๒๖ มิถุนายน
ศกนี้ จึงโหมโรงด้วยการเปิดเวทีสัมมนาวิชาการเพื่อสังคม ในประเด็น
ใหญ่เรื่อง “เศรษฐกิจกับประชาธิปไตยสมบูรณ์ : หนทางกวีบำบัดการ
สังคม” เพื่อศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ประชาธิปไตย และความ
เป็นธรรมทางเศรษฐกิจ กับการอยู่รอดของผู้ด้อยโอกาสในสังคม ณ
ห้องประชุม สถาบันปรีดี พนมยงค์ ซอยทองหล่อ (สุขุมวิท ๕๕)**

ปรากฏการณ์ใหม่ในทศวรรษที่ ๒ ของสถาบันปรีดี พนมยงค์ เริ่ม
ด้วยการเปิดเวทีปาฐกถาประจำปีให้แก่ปราชญ์ชาวบ้าน คือ ลุงประยงค์
รณรงค์ เจ้าของรางวัลแมกไซไซ สาขาผู้นำชุมชน โดยท่านจะมาเปิด
ประเด็นร่วมสมัยเรื่อง “การรวมพลังของชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ
ท่ามกลางกระแสทุนนิยม”

ในอดีตพลังประชาชนเคยเอาชนะรัฐบาลเผด็จการทหาร-

ข้าราชการประจำ และรัฐบาลของพวกนักการเมืองอาชีพมาแล้ว แต่ในปัจจุบันมีภารกิจที่ท้าทายยิ่งกว่า เมื่อพลังประชาชนและพลังชุมชนในทุกภูมิภาคต้องเผชิญหน้ากับกระแสทุนนิยมของรัฐบาลธนธิปไตย

แน่นอนแม้ในฐานะที่เป็นองค์กรเล็กๆอย่างสถาบันปริทัศน์พนมยงค์ แต่ย่อมมีโอกาสหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในภารกิจอันยากลำบากดังกล่าว เพื่อผลักดันให้วาระของประชาชนและวาระของชุมชน ให้เป็นวาระแห่งชาติในทศวรรษข้างหน้า

**การสัมมนาวิชาการเพื่อสังคม
ในวาระครบรอบ ๑๐ ปี สถาบันปริทัศน์ พนมยงค์
“เศรษฐกิจธรรม กับประชาธิปไตยสมบูรณ์ :
หนทางสู่วิถีชีวิตการณีสังคม”**

**ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ประชาธิปไตย
และความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจกับการอยู่รอด
ของผู้ด้อยโอกาสในสังคม**

ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๘
ณ หอประชุมสถาบันปริทัศน์ พนมยงค์ ซอยทองหล่อ
เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๘

๑๓.๐๐ น. กล่าวเปิดสัมมนาวิชาการเพื่อสังคม ในวาระ ๑๐ ปี

สถาบันปริทัศน์ พนมยงค์

โดย ศ.ดร.วิเชียร วัฒนคุณ

ประธานสถาบันปริทัศน์ พนมยงค์

๑๓.๓๐ น. ปาฐกถาเรื่อง “การรวมพลังของชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ

ท่ามกลาง กระแสทุนนิยม”

โดย อาจารย์ประยงค์ รณรงค์ ผู้ได้รับรางวัลแมกไซไซ

สาขาผู้นำชุมชน ประจำปี ๒๕๕๗

กล่าวแนะนำองค์ปาฐก โดย พิทยา ว่องกุล

๑๕.๑๕ น. เสวนา เรื่อง “วิกฤตประเทศไทย จากวิกฤตสังคม เศรษฐกิจ
การเมือง วัฒนธรรม”

โดยการสะท้อนภาพปัญหาของสถานการณ์ต่างๆ

- สถานการณ์หนี้สินเกษตรกร
- ที่อยู่อาศัย
- ที่ดินทำกิน
- โครงการขนาดใหญ่ของรัฐ
- แรงงานสัมพันธ์ กับปัญหาแรงงานนอกระบบ
- การศึกษาที่มุ่งแต่ความเป็นเลิศทางวิชาการ

๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๘

๐๙.๓๐ น. อภิปราย “เศรษฐกิจ สังคม โลกาภิวัตน์ กับพลวัตทางสากล”

โดย ผศ.ดร.รุธิร์ พนมยงค์

(กรรมการมูลนิธิปริทัศน์นวมยงค์)

สุนีย์ ไชยรส (กรรมการสิทธิมนุษยชน)

ชนิดา จรรยาเพศ (ไฟกัส)

สุรจิตร์ ชีวเวทย์

(ประธานหอการค้า จ.สมุทรสงคราม)

ดำเนินรายการโดย รศ.ดร.วรวิทย์ เจริญเลิศ

(จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

๑๓.๐๐ น. อภิปราย “ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ กับการอยู่รอดของผู้ด้อยโอกาสในสังคม”

โดย รศ.ดร.ณรงค์ เพชรประเสริฐ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
อาจารย์สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา)
อาภร วงษ์สังข์ (กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)
สืบสกุล กิจนุกร (สหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ)
ดำเนินรายการโดย ชาญวิทย์ อร่ามฤทธิ์
(กลุ่มเพื่อนประชาชน)

๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๘

๐๙.๓๐ น. อภิปราย “เราจะสร้างระบบเศรษฐกิจธรรมในสังคมได้อย่างไร”

โดย ศ.ดร.มาสุก พงษ์ไพจิตร (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
รศ.ดร.วิวัฒน์ชัย อุตถากร (มหาวิทยาลัยศิลปากร)
ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ (นักเศรษฐศาสตร์และ
กรรมการวิชาการสถาบันปริทัศน์นวมยงค์)
อาจารย์บัณฑิต อ่อนดำ (โครงการป่วย เสวนาकार)
ดำเนินรายการโดย วิวัฒน์ชัย วินิจจะกุล (มูลนิธิ ๑๔ ตุลา)

๑๓.๐๐ น. สัมมนากลุ่มย่อย “เค้าโครงเศรษฐกิจปรีดีฯ กับแนวคิดสันติ
ประชาธรรม กับความเป็นไปได้ในการปฏิวัติสังคม”

- ๑) การพัฒนาเศรษฐกิจ มิติการเมืองภาคประชาชน
- ๒) การพัฒนาเศรษฐกิจ มิติสิทธิชุมชนและสิทธิมนุษยชน

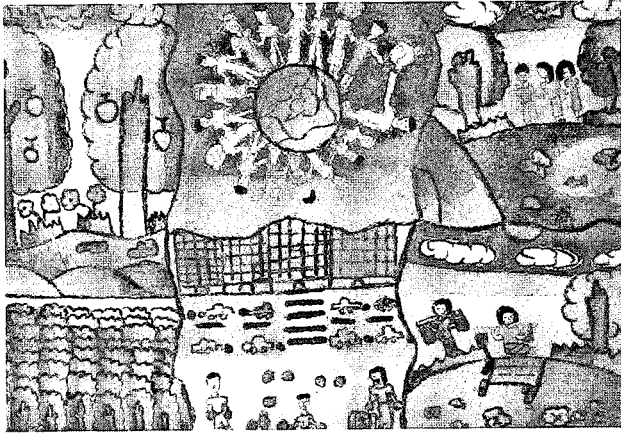
๑๕.๑๕ น. ปาฐกถาสรุปปิดการสัมมนาวิชาการเพื่อสังคม “เศรษฐกิจกับ
ประชาธิปไตยสมบูรณ์ : หนทางปฏิวัติการสังคมนิยม”

โดย ดร.วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ (ราชบัณฑิต)

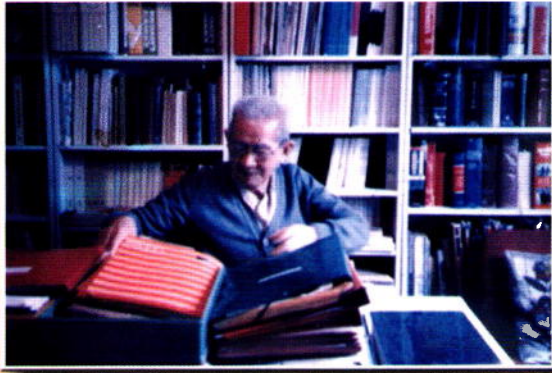
ขุณา

๒๔ มิถุนายน มหาศรีสวัสดิ์
ปฐมกษัตริย์ของรัฐธรรมนูญของไทย
เริ่มระบอบแบบอารยะประชาธิปไตย
เพื่อราษฎรไทยได้สิทธิเสรี
สำราญสำเร็จบันเทิงเต็มที
เพราะชาติเรามีเอกราชสมบูรณ์

(สร้อย) ไทยจะคงเป็นไทยด้วยร่วมใจเกิดไทย ไชโย (ซ้ำ ๒ ครั้ง)

ชาติประเทศเหมือนชีวา
ราษฎรประชาเหมือนร่างกาย
ถ้าแม้ว่าชีวิตมลาย
ร่างกายก็เป็นปฏิภูม
พวกเราต้องร่วมรักพิทักษ์ไทยไทยลย์
อิกรัฐธรรมนูญคู่ประเทศของไทย
เสียกายเสียชนม์ยอมทนเสียให้
เสียชาติประเทศไทยอย่ายอมให้เสียเลย

(สร้อย) ไทยจะคงเป็นไทยด้วยร่วมใจเกิดไทย ไชโย (ซ้ำ ๒ ครั้ง)

“ วิทยาศาสตร์และประณีตศิลปะ
ทางสังคมเท่านั้น จึงจะทำให้ นักสังคม
บรรลุถึง ‘วิชา’ คือความรู้แจ่มแจ้งเห็นจริงในสภาวะของสังคม ”

วิไล วัฒน